

Szabó Janka

MENEKÜLÉS AZ ÉLETBŐL

Roberto Zucco. Tomcsa Sándor Színház, Székelyudvarhely

A Tomcsa Sándor Színház legújabb bemutatója, a *Roberto Zucco* Zakariás Zalán rendezésében egy valós történeten alapuló Bernard-Marie Koltès-drámát dolgoz fel. És bár a drámából Zucco (eredeti nevén Succo) sok gyilkossága kimaradt, attól még bővelkedik kriminalitásban: a főszereplő megöli szüleit és egy felügyelőt, menekülése közben elcsavarja egy szűz lány és egy anya fejét, akinek meggyilkolja gyermekét.

Az udvarhelyi előadás szereplőinek ruházata diszkós-klubos, életfelfogása primitív, jövőképe nulla (ha csak a Zucco által elcsábított lány családjának makacs házassági tervei nem számítanak annak). Ebben a proli közegben egyedül a társadalom vádolható a szereplők tetteiért – hiszen csupán látott mintákat utánoznak, automatizmusokat követnek. Nincs más választásuk. Zucco az, aki ebből kitörni próbál, bár valódi énjére pusztán néhány vallomásából következtethetünk, azok pedig szöges ellentétben állnak tetteivel. Ez a modern, disztópikus Don Juan-történet Zakariás rendezésében meglehetősen gettós hangulatot áraszt: a Barabás Árpád által játszott Zucco sodródik nőkkel szegélyezett útján, maga sem tudja, merre, jobbra jelenetről jelenetre, így nehéz koherens képet összerakni róla. De a többi szereplő tükrében lassacskán kibontakozik az ő alakja is, sőt ez minden találkozás után új árnyalattal bővül.

A színpadi tér legalább olyan sötét, mint a történet – szinte csupasznak hat: a színváltásokat pusztán mobilis, fekete falakkal oldják meg, melyeket a színészek mozgatnak teljes összhangban. Mindegyik jelenet címét látjuk kivetítve, és ez kétélű megoldás lesz az előadás végéig: épp azért, mert tudjuk előre a jelenet kimenetelét, a *hogyan*-ra irányul a figyelmünk, ami erőteljesen kihangsúlyozza a színészi munkát és a rendezői megoldásokat.

Az előadás sötétben kezdődik, a kivetítőn pedig az első fejezet címét látjuk: SZÖKÉS. Két elemlámpás börtönőr járkal körülöttünk, egyfajta bűnöző-kukkoló szerepbe helyezve minket, nézőket is. Walkie-talkie-n való fecsegéssel töltik el az időt, hiszen innen úgyszem szökik meg soha senki, ugyebár. (És itt kajánul eszünkbe juthat a színház börtönszerűsége.) Hamarosan Zucco jelenik meg a színen, és kísétál börtönéből, hogy elkezdje különös mélyrepülését.

Az anyával (Fincziski Andrea) való találkozása megvilágítja kettejük különös kapcsolatát: az anyának nincs más választása, mint megbocsátani, a fiúnak pedig, hogy anyját megölje. Barabás Árpád fojtott érzelmekkel, hangsúlyos elhatárolódást mutat, Fincziski Andrea ezzel szemben érzelmekkel telíti játékát, hűen alakítva az ideggyenge, kétségbeesett anyát. Játékukban sokszor érezhető az ödipális áthallás, amely még tovább árnyalja Zucco karakterét, a későbbiekben pedig fontos elemként vonul végig az előadáson. Fincziski Andrea játssza a másik anyát is, azt a

lányét, aki tizenöt évig féltve őrizgetett szüzességét Zuccónak adja. Kiválóan jeleníti meg a szeretetet adni nem tudó, pusztán hatalmaskodó díva-anyát, enyhe prolis beütéssel. Gyermekai között gyorsan felskiccelt, mégis sokrétű kapcsolat alakul ki, a kegyetlenkedéssel kevert szeretet és lojalitás furcsa kombinációja. A Zuccóba szerelmes lányka (Albert Orsolya) és testvérei kapcsolatát a színészek rendkívül összetetten ábrázolják, ellentétes érzelmeiket hitelesen mutatva fel, éles váltásokkal, sőt az abszurdumig elvitt kegyetlenkedéssel ábrázolják a szereplők viszonyát. A báty (Szűcs-Olcsváry Gellért) egy motoros szerkóban parádézó vadállat, mégis, mikor húga a fejébe veszi, hogy megkeresi szerelmét, a lány kérésére összeroppanva adja el őt egy stricinek. A lány nővére (Márton Réka) férfigyűlő öreglány, aki nem helyesli húga tettét, de gondolkodás nélkül falaz neki bárki előtt. A színészeknek nehéz dolguk van, a legtöbb szöveg olyan, mint egy monológkollázs, terjedelmes önvallomások/önigazolások sora. Márton Réka monológja annyira magas töltésű, és annyira pulzál belülről, hogy a (bár találó és) teátrális fekete-fehér hattyús, tü-tüben görkorizós színpadképet mégis felesleges aláfestésnek érzem.

A metrójelenetben szereplő öregúr (Sinka Ignác) izgalmas színfoltja az előadásnak: beszédmódja a régi polgári színházzal idézi, ő a tipikus „jelenben felejtett múlt”, és nem mellékesen nagyjából az egyetlen figura, aki élve kerül ki a Zuccóval való találkozásból. Nem ilyen szerencsés az Antal D. Csaba által szinte légiessé emelt mélázó-mélabús felügyelő – bár a karakterét annyira elveszetté színezi a színészi játék, hogy számára szinte megváltás a halál. A sokadszorra is kerítőt/madámot játszó László Kata ismét új szintet visz a szerepkörbe, érzékletes hangjátékkal oldva meg a szerepét – egyéb nem is igazán marad neki, ugyanis sántát játszik –, ezúttal kiegészít, kiábrándult, cinikus, mégis vannak gyengéd pillanatai.

Az egyik legerősebb jelenet, amikor a rendőrök a naiv lánykát vallatják Zucco ki- és hollétéről. Egyikük (Tóth Árpád) hisztériarohamában tempósan szedegeti a nyugtatót, hol erőszakos, hol pedig behízogított atitűdjével diktálva a jelenet ritmusát, másikuk (Dunkler Róbert) pedig amolyan buffó-bohóc, aki kényesen ügyel a szereplők közti viszonyok egyensúlyára – így egészítik ki

Barabás Árpád és Pál-Varga Márta. Fotó: Demeter Kata

egymást és adják meg a jelenet ritmusát, borzadástól röhögésig sodorva a nézőt. Ez a jelenet lehetne talán a darab kulcsa, melynek az egész előadásra kiterjesztett dinamikája megadhatná azt a groteszk lendületet, amire a rendezés törekedni látszik.

A gyerekgyilkosság jelenete számomra az előadás tetőpontja, valamint a rendezés és a színészi játék metszőpontja, lenyűgözően teátrális képi megoldással: a gyereket szappanbuborékok jelzik, meggyilkolását pedig a padlóra leadott lövés és spriccoló vér. Olyannyira erős, hogy a gigászinak tűnő zárójelenet – Zucco alufóliában való felemelkedése, a lány aranyszínűen világító terhes pocakja, a színészek szertartásos fehér köpönyege, a fel-felhangzó mondatok – nem képes ezt felülmúlni, sőt visszafelé is gyengíti az egész előadást.

Mindazonáltal a *Roberto Zucco*-ban olyan szintű színészi összhangot találnak meg az alkotók, amilyennel rég találkoztam az előadásaikban, valamint Zakariás Zalán olyan rendezői koherenciát ér el, amely messze meghaladja előző udvarhelyi előadását (*Háztűznéző*). Együttműködésük groteszk érzelmi és eszmei kavalkádot eredményez, amely – ha a következő évadig csiszolódik még helyenként, akkor – izgalmas szegmensévé válhat a Tomcsa Sándor Színház repertoárjának.

Roberto Zucco. Bemutató dátuma: 2016. június 7., Tomcsa Sándor Színház, Udvarhely; Rendező: Zakariás Zalán; Író: Bernard-Marie Koltès; Dramaturg: Demeter Kata; Díszlet- és jelmeztervező: Csiki Csaba m. v.; Zene: Csiki Csaba m. v.; Hang: Lőrincz József; Fény: Tóásó István; Szereplők: Albert Orsolya, Antal D. Csaba, Barabás Árpád, Dunkler Róbert, László Kata, Márton Réka, Mezei Gabriella, Pál Attila, P. Fincziski Andrea, Sinka Ignác m. v., Szűcs-Olcsváry Gellért, Tóth Árpád, Varga Márta.

Jelenet az előadásból. Fotó: Demeter Kata

HITVÁNY HALÁLA, TE, ÉLET ÖLDÖKLŐJE
KÍNOKNAK ŐS SZÜLŐJE, KÉRHETETLEN
SZIGORÚ BÍRO... ELÁTKOZLAK, CSAK
NYELVEM GYŐZZE, GYŐZZE!